

Critics Point

2018

Ἀπολύτως ἐξαγώγιμο πολιτιστικὸ
προϊὸν ἢ Μπάντα (145 μέλη!) τῆς
Φιλαρμονικῆς Ἑταιρείας Κερκύρας!

Μιὰ ἄλλη προσέγγιση στὴν Ἔντεχνη
Μουσική—γιὰ μᾶς νέα!

48/2018.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

Το «ΠΡΩΤΟΚΥΡΙΑΚΟ» Νοεμβρίου 2017, πρωτάκουσα τὴ Μπάντα τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρείας Κερκύρας (ἰδρ. 12 Σεπτ. 1840), ἐξ' ἴσου γνωστῆς καὶ ὡς Παλαιᾶς (ἐνν. Φιλαρμονικῆς), ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ νῦν ἀρχιμουσικοῦ τῆς Σπύρου Προσωπάρη (γ. 1979), μαζί μὲ τὶς 4 ἄλλες ἐπιφανέστερες τοῦ νησιοῦ. Ὅλες μετεῖχαν λιτανείας, πού κατὰ κάποιον τρόπο, ἀποτελεῖ προοίμιο τῆς ἐορτῆς τοῦ πολιούχου Κερκύρας Ἀγ. Σπυρίδωνος (12 Δεκεμβρίου) καὶ τὶς συνταρακτικὲς ἐντυπώσεις μου ἀπὸ τὴν ἐμπειρία-ἀποκάλυψη τῆς ἰδιαιτερότητος τοῦ Ἑπτανησικοῦ Πολιτισμοῦ, Μουσικοῦ ἀλλ' ὄχι μόνο, κατέγραψα στὸ **Critics-Point** ἀρ 38/2017. Ἐδῶ ἐστιάζω τὸ φακὸ τῆς κριτικῆς στὴν πάνσεπτη «Πα-

λαιά» Φιλσρμονική, πού προσωπικά, είχα πολύ καιρό νά άκούσω σέ μεμονωμένη συναυλία καί πού τόν 21ο αϊ., ύπερδραστηριοποιούμενη, γνωρίζει θριάμβους αναλόγους μέ εκείνους πού σημάδεψαν τήν ιστορία της άπό τήν ίδρυσή της, όλόκληρο τò 19ο αϊ.

Ή έντυπωσιακή ποιοτική άνοδός της, ή διεύρυνση τοῦ ρεπερτορίου της, συνδέονται καί μέ τόν διορισμό (Οκτώβριος 2010) τοῦ άρχιμουσικοῦ καί συνθέτου Σπύρου Προσωπάρη ως Διευθυντοῦ Σχολῶν καί Άρχιμουσικοῦ τῆς Μπάντας τῆς ΦΕΚ. Μουσικός μέχρι μυελού όστέων καί έπί πλέον μαθητής ένός Λουκά Καρυτινοῦ. Κατ' άρχήν (βλ. πρόγραμμα), κρίνουμε άπαραίτητη τήν καθ' ομάδες όργάνων σύνθεση τοῦ σώματος: 11 φλάουτα, 3 όμποε, 33 κλαρινέτα, 1 κλαρινέτο μπάσο, 1 άρπα, 6 σαξόφωνα-άλτο, 3 σαξόφωνα-τενόροι, 1 σαξόφωνο-βαρύτονος, 15 κόρνα, 22 τρομπέτες, 4 φαγκότα, 8 εὔφωνα-βαρύτονα, 12 τρομπόνια, έξ' ών 2 μπάσα, 9 τοῦμπες καί...16 κρουστά, διαδραματίσαντα σέ κάποια έργα καί ρόλο...μουσικοσκηνικό, θά λέγαμε. Σύνολο: 145 μουσικοί! Καταγράφουμε έντυπώσεις, μέ τή σειρά τῶν έργων τοῦ προγράμματος, όπως τίς ζήσαμε: **Μέρος Α'.**

1. ΣΤΡΑΟΥΣ, ΡΙΧΑΡΤ [Strauß, Richard, 1864-1949]: Βασιλικό Έμβατήριο [Königsmarsch]. Μεταγραφή: Roger Barret Πρέπει νά ήταν εκείνο πού πρωτοεκτελέσθηκε, διευθύνοντας τοῦ συνθέτου, σέ ανακτορική συναυλία, (Βερολίνο, 1907) παρουσία τοῦ Κάιζερ Γουλιέλμου Β', στον όποιο είναι αφιερωμένο. Τò 1904, κατ' άλλους τò 1907, ό Κάιζερ άγόρασε τò Άχίλλειο, κτισμένο άπό τήν αυτοκράτειρα Έλισσάβετ τῆς Αυστρίας (1837-1898), καί περνούσε τακτικά εκεί τίς θερινές δια-κοπές του. Προσήκουσα «είσαγωγή», όχι μόνο για λόγους ιστορικούς αλλά καί ως «προθέρμανση».

2. ΠΑΔΟΒΑΣ, ΔΟΜΕΝΙΚΟΣ [1817-1892]: είσαγωγή [sinfonia], άπό τήν όπερα Δίρκη, κόρη τοῦ Άριστόδημου (Κέρκυρα, θέατρο *San Giacomo*, 1857). Μεταγραφή: Σπ. Προσωπάρη, Κατά τò πρόγραμμα (καί τή Βικιπαίδεια), ή όπερα τῆς όποίας σώζεται πλήρως ένορχηστρωμένη μόνον ή είσαγωγή, είναι 3πρακτη. Όμως στο Μουσικό Άρχεϊο Γ.Α. σώζεται άπό τò 1985, διά χειρός αντιγραφέως έποχῆς, σπαρτίτο φωνῶν καί πιάνου δίπρακτο. Τò θέμα δέν είναι τῆς παρούσης. Άπό τά πρώτα μέτρα, αντιληφθήκαμε ότι αντιμετωπίζαμε έναν ιδεώδη άρχιμουσικό πού έκανε 145 μουσικούς ιδίως πνευστῶν, νά κινούνται άκρως εὔελικτα σέ εὔρύτατη γκάμμα δυναμικῆς, μέ θεϊά άπαλόγηχα φορτισίσσιμι. Άκόμη

ἀδυνατοῦμε νὰ καταλάβουμε πῶς ἀρχιμουσικός ἐνδιατρίβων ἐν Ἀθήναις, ἐλέω τῆς ἀπελθούσης ἀμουσοτάτης ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ, κάνει τὸ... 15ο τῶν πνευστῶν συμφωνικῆς ὀρχήστρας νὰ ὀρύνονται τόσο ὥστε νὰ μᾶς ὠθεῖ νὰ ζητοῦμε πανικόβλητοι ...ὠποασπίδες! Ἐδῶ, σὲ κλειστήν αἴθουσα, ὁ ἦχος παρέμενε ἀπαλότατος, τὸ φραζάρισμα πλαστικότερο, ἐνῶ ἡ τέλεια δουλεμένη κινησεολογία τοῦ μαέστρου, ἀπέσπασε ἀπὸ τὸν Παδοβᾶ, μοτσάρτειες ἠχητικότητες.

3. ΕΥΝΔΑΣ, ΣΠΥΡΙΔΩΝ [1817-1896]: *Χωριάτικος Χορός*, σὲ θέματα ἀπὸ τῆ β' πράξη τῆς ἀριστουργηματικῆς ὄπερας *Ὁ Ὑποψήφιος Βουλευτής*, πού χάρη στή ΦΕΚ, ξαναεἶδε τὸ προσκήνιο, ὕστερα ἴσως καὶ ἀπὸ ἓναν αἰῶνα, στὸ Δημοτικὸ Θέατρο Κερκύρας, σὲ διδασκαλία ἀπὸ κάθε πλευρᾶς ἀξέχαστη (βλ. κριτικές μας *Critics-Point* ἀρ 34/2017 καὶ 9/2018). Ἐδῶ πάντα ὁ Σπύρος Προσωπάρης, μὲ τὴν ἐπεξεργασία καὶ μεταγραφή του, μετέφερε θαυμαστὰ σὲ μέσον ἄλλο τῆς ἀρχικῆς ἐνορχηστρώσεως, τῆ χαριέστατη, ἀπείριτη γι' αὐτὸ ἴσως καὶ τόσο ἀπείριττα πρωτότυπη μουσικὴ γλῶσσα τοῦ Εὐνδα, μὲ τὰ ἀνάγλυφα θέματα.

4. ΣΑΜΑΡΑΣ ΣΠΥΡΟΣ (1861-1917): *Χορὸς τῶν Εὐωτικῶν [Danza dei Gnomi]* ἀπὸ τῆ β' πράξη τῆς ὄπερας *Φλόρα μιράμπιλις [Flora mirabilis]* παγκ. α' ἐκτ. Μιλάνο, θέατρο *Carcano*, 16 Μαΐου 1886], ἴσως ἡ πιὸ ἄμεσα ἀπομνημονεύσιμη σελίδα ὅλης τῆς δημιουργίας Σαμάρα. Μεταγραφή Σπύρου Προσωπάρη.

5. ΜΑΝΤΖΑΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ-ΧΑΛΙΚΙΟΠΟΥΛΟΣ (1795-1872): *Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν α' γραφή (1828), ἐπιλογή καὶ μεταγραφή Σπύρου Προσωπάρη.

Μὲ τὰ 4 ἐπτανησιακὰ, τόσο διαφορετικὰ μεταξὺ των σὲ ὕφος καὶ γραφή, ὁ Σπ. Προσωπάρης, ὡς ἐπεξεργαστής καὶ ἀρχιμουσικός, ἔστησε ἓνα μεγαλειώδους ἐπιβολῆς μνημεῖο, ἀναδεικνύοντας τὴν Ἐντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ τοῦ 19ου αἰ., σὲ ὅλο τὸ διαμέτρημά της, ἀγνοούμενο ἀπὸ τοὺς ἀποβλακωμένους Ἀθηναίους φιλομούσους, πού δὲν ἀπασχολοῦνται μὲ τὸ ποιὸ καὶ πῶς «διοικοῦν» καὶ προγραμματίζουν τίς συναυλίες του.

6. ΜΠΟΓΚΝΕΡ, ΓΚΕΡΝΤ (Bogner, Gerd): *Xyloclassics* [ἑλλ. *Ξυλοκλασσικά*], γιὰ δύο ξυλόφωνα μὲ σκληρὴ μπαγκέττα (ἀπολαυστικότεροι οἱ Μάριος Μουζακίτης καὶ Νίκος Μεταλληνός) καὶ μπάντα... Στὸ Διαδίκτυο δύο ἰστότοποι ἀναφέρουν μόνον τὸ ὄνομα (τίποτε ἄλλο! εἶναι λ.χ. Γερμανὸς ἢ Αὐστριακός;) καὶ τὸ τερπνότερο ἔργο του: ἐπιτυ-

χημένη συρραφή μελωδιῶν 1. ἀπὸ *Κάρμεν* (εἰσαγωγή) τοῦ Μπιζέ· 2. τὸ πασίγνωστο *Rondo alla turca*, γ' μέρος (φινάλε) τῆς *Σονάτας* γιὰ πιάνο, λα μείζ., ἔργο Κ. 331 τοῦ Μότσαρτ· 3. τὴν *Τσάρντας* [Czardas, 1904], τοῦ Ναπολιτάνου συνθέτου, βιολιστοῦ, μαντολινιστοῦ καὶ ἀρχιμουσικοῦ **Vittorio Monti** (1868-1922), σπουδασμένου ὅπως τόσοι Κερκυραῖοι στὸ ναπολιτάνικο ὠδεῖο *San Pietro a Majella*. καὶ 4. Τὸ *Allegro* τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ροσσίνειου *Γουλιέλμου Τέλλου*. Πάντως καὶ μόνον ο **Monti** δικαίωνε τὴν τοποθέτηση ὅλου τοῦ κομματιοῦ στὸ τέλος τοῦ α' μέρους, μετὰ τοὺς μεγάλους Κερκυραίους).

Μέρος Β'.

ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ, νομίζω ἐπαρκῶς, ὡς ἄριστο συνθέτη, μὲ δική του ἐκφραστικὴν ἄρθρωση, εὖρος ἀκροαματικῆς ἐμπειρίας καὶ στερεότατη τεχνικὴν ὑποδομὴ τὸ Σπύρο Προσωπάρη, ἐνθουσιάστηκα μὲ τὸ στήσιμο προγράμματος (τέχνη καθ' ἑαυτή), ἀλλὰ δὲν ἀπόρησα, μὲ τὴν πρὸς μείζον ὄφελός της ιδεώδη σύνδεση, στὸ β' μέρος, τῆς Ἐντεχνῆς Νεοελληνικῆς Μουσικῆς μὲ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα (2 ἔργα) καὶ τὴν παγκοσμίως κατακυρωμένη κλασσικὴ μουσικὴ (2 ἔργα).

7. ΠΡΟΣΩΠΙΑΡΗΣ ΣΠΥΡΟΣ (γ. 1979): *Μυθόραμα, ἐπιστροφή στὴν ὀμηρικὴ Σχερία* (Κέρκυρα), 2017. Λιτὲς, ἐπιβλητικὲς συγχορδίες, χαλκίνων, ἀρχαϊκὴ μελωδία (φλάουτα, κλαρινέτα), σὲ ἀσύμμετρο, ἂν δὲν σφάλλω, ρυθμό, ἠδύμολπες παρεμβάσεις τρυφερόηχων κόρνων, κάποιες συγχοπὲς (τοῦμπες), συνδυάζονται ἀριστοτεχνικὰ σὲ μιά σύντομη χειρονομία, ἀπάγουσα σὲ ἓνα ὄνειρικό, πιά, ἱστορικὸ παρελθόν.

8. ΣΜΙΘ, ΡΟΜΠΕΡΤ [Smith, Robert, W. γ. 1958]: «*Ιλιάδα*», στὸ 10ο χρόνο τοῦ *Τρωϊκοῦ Πολέμου*, ἀπὸ τὴ *Συμφωνία* ἀρ. 2., «*Ὀδύσσεια*». Ἀμερικανὸς συνθέτης, ἀρχιμουσικὸς μπάντας, διασκευαστῆς-ἐνορχηστρωτῆς καὶ παιδαγωγός. Βλακωδέστατα ὁ συντάκτης τοῦ λήμματός του στὴ *Βικιπαίδεια*, παραθέτει, ἀχρονολόγητες ἀλφαβητικὰ (κατὰ τίτλους) περίπου 190 συνθέσεις του + 3 συμφωνίες του. Ἡ ἀρ. 1, 4 μέρη, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ Ντάντε, ὀνομάζεται *Θεῖα Κωμωδία*, στὴν ἀρ. 2, ἐπίσης 4 μέρη, ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸν Ὅμηρο, ὀνομάζεται *Ὀδύσσεια* καὶ ὅ,τι ἀκούσαμε εἶναι τὸ α' μέρος της. Ὑψίστης ποιότητος οἶονεῖ «κινηματογραφικὴ» μουσικὴ ἀρχίζει μὲ ὑποβλητικότατα πιανισσίσιμι (φλάουτο σόλο, τρομπέτες), καὶ συνεχίζεται σὲ εὐρηματικότατη «ἀναπόληση» ὅσων ὑπαινίσσεται ὁ τίτλος, πὺ ἀξιοποιεῖ συναρπαστικὰ τὰ ξυλόφωνα. Τὰ δύο τελευταῖα ἀγνωστά μας ἔργα, εἶναι ἀπ' ἐκεῖνα πὺ θέλεις νὰ ξανακούσεις

ἀμέσως μόλις σβήσει ἡ τελευταία νότα, ἰδίως ὅταν ἐκτελοῦνται τόσο ἀξιοθαύμαστα,

9. ΜΠΕΡΛΙΟΖ, ΕΚΤΩΡ [Berlioz, Hector, 1803-1869]: *Πορεία πρὸς τὸ ἰκρίωμα* [γαλλ. IV. *Marche au supplice*], 4ο ἀπὸ τὰ πέντε μέρη τῆς *Φανταστικῆς Συμφωνίας* (1830). Μεταγραφή: Σπ. Προσωπάρη].

10. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΥΙΤΣ [ρωσ. Пётр Ильич Чайковский, 1840-1893]: *Allegro con fuoco*, 4ο μέρος (Φινάλε) τῆς *Συμφωνίας* ἀρ. 4, φα ἔλ., ἔργο 36 (1877-78). Μεταγραφή: Kenneth Singleton. Οἱ ἀρ. 9 καὶ 10, πασίγνωστα ἀκούσματα τοῦ παγκόσμιου ρεπερτορίου, δέθηκαν τέλεια μὲ ὄλο τὸ ὑπόλοιπο πρόγραμμα, σὲ ἐρμηνεῖες πὺ σίγουρα θὰ ἔκαναν κάποιους ἐπιβήτορες ἑλληρικῶν ὀρχηστρῶν νὰ σκάσουν ἀπὸ τῆ ζήλεια τους.

11. ΧΙΜΕΝΕΘ, ΧΕΡΟΝΙΜΟ [Gimenez, Geronimo, 1854-1923]: *Ὁ Γάμος τοῦ Λουῖς Ἀλόνσο* [La boda de Luis Alonso, 1897], ἰντερμέδιο ἀπὸ τὴν ὁμώνυμη θαρθουέλα [ἰσπ. zarzuela, ἰσπανικὸ «ἀντίστοιχο» περίπου τῆς ὀπερέτας, δημοφιλέστατο στὴν Ἰσπανία ἡδὴ ἀπὸ τὸ 18ο αἰ. ἀλλὰ φυσικὰ ἡσσονος ἐξαγωγιμότητος:—κυρίως στὶς τέως ἰσπανικὲς ἀποικίες]. Νὰ ὄψεται ἡ κιθάρα πὺ μοῦ δίδαξε νὰ...ἀπωθῶ τὸ λεγόμενον «ἰσπανικὸ» φολκλόρ, ἡ «ἰσπανιολάδα» αὐτῆ, δὲν ἐξάρθηκε στὰ ὑψόμετρα τοῦ ὑπολοίπου θαυμασίου προγράμματος. Μᾶς ἐνθουσίασε ὅμως τὸ μπις 16 φορητῶν μεμβρανοφῶνων μὲ μπαγκέτες τῆς ΦΕΚ, σὲ ἓνα ἀμίμητο μουσικὸ σκέτς συλλογικῆς ὑπερδεξιοτεχνίας. Συμπέρασμα: **Ἀπολύτως ἐξαγωγίμο πολιτιστικὸ προϊόν** ἡ Μπάντα τῆς Φ.Ε.Κερκύρας. Τὰ ἀκοῦνε αὐτὰ οἱ...ξινόμανταρίνοι τοῦ ΥΠΕΞ καὶ τοῦ ΥΠΠΟ; (Σκοπῖμως περιφρονῶ τὸ νῦν ἀρκτικόλεξο, ὅποιο νᾶναι, τοῦ τελευταίου). (ΚΠΙΣΝ, Μεγάλη Αἴθουσα, 26.10.2018).

